

Nederlandstalige samenvatting CPB Discussion Paper 424

'The Child Penalty in the Netherlands and its Determinants'

'Het effect van het krijgen van kinderen op het inkomen van moeders en vaders in Nederland: Omvang en determinanten'

Na de geboorte van het eerste kind daalt het inkomen van moeders in Nederland. 7 jaar na de geboorte is de inkomensdaling voor moeders opgelopen tot 46%. Daarmee behoort Nederland tot de landen waar de impact van het krijgen van kinderen op het inkomen van moeders het grootst is. Bij vaders is er vrijwel geen impact op het inkomen. Een groter aanbod van kinderopvang verkleint weliswaar de inkomensdaling voor moeders, maar dit effect is beperkt. De inkomensdaling van moeders lijkt daarentegen sterk samen te hangen met sociale normen over de verdeling van arbeid en zorg over moeders en vaders. Dit staat in de CPB-publicatie 'The child penalty in the Netherlands and its determinants' van Simon Rabaté (CPB) en Sara Rellstab (Università della Svizzera Italiana).

Methode en data

De studie analyseert de verandering in het inkomen van moeders en vaders in Nederland na de geboorte van het eerste kind. Daarbij vergelijkt de studie de ontwikkeling van het inkomen van moeders en vaders met, respectievelijk, die van vrouwen en mannen die nog geen kinderen hebben gekregen. Daarnaast wordt de ontwikkeling van het inkomen van moeders afgezet tegen de ontwikkeling van het inkomen van vaders.

Inkomen moeder halveert bijna, inkomen van vaders vrijwel onveranderd

In Nederland daalt het inkomen van moeders na de geboorte van het eerste kind sterk. Deze daling loopt op tot 46% op 7 jaar na de geboorte van het eerste kind, vergeleken met de hypothetische situatie dat ze geen kind hadden gekregen. Voor vaders is er nagenoeg geen effect van het krijgen van kinderen op hun inkomen. De relatieve inkomensdaling van moeders ten opzichte van vaders is daarmee ook 46%. De inkomensdaling voor moeders hangt vooral samen met de daling in het aantal gewerkte uren per week.

Het effect van meer kinderopvang is beperkt

Uit de analyse blijkt een negatieve correlatie tussen het aanbod van kinderopvang en de inkomensdaling voor moeders tussen gemeenten. In gemeenten met meer aanbod van kinderopvang is de inkomensdaling kleiner. Ook is er een negatieve correlatie tussen de financiële tegemoetkoming voor kinderopvang en de inkomensdaling voor moeders tussen sectoren. In sectoren met een hogere financiële tegemoetkoming is de inkomensdaling kleiner. Dit is echter in beide gevallen niet als een causale relatie te interpreteren. Wellicht kiezen moeders die er niet te veel in inkomen op achteruit willen gaan vooral voor gemeenten en/of sectoren waar het aanbod van of de financiële tegemoetkoming voor kinderopvang relatief hoog is.

De studie onderzoekt vervolgens het causale effect van een hoger aanbod van kinderopvang op de inkomensdaling van moeders na het krijgen van het eerste kind. Daarvoor analyseert de studie de intensivering van de kinderopvangtoeslag in 2006-2009, wat leidde tot een toename van het aanbod van kinderopvang. Door de inkomensontwikkeling van moeders (en vaders) te vergelijken tussen gemeenten met een grote uitbreiding van het aanbod van kinderopvang en gemeenten met een kleine uitbreiding van het aanbod van kinderopvang, kunnen we het effect bepalen. Uit de analyse blijkt dat

de inkomensdaling voor moeders inderdaad kleiner werd (in absolute zin) in gemeenten met een grote uitbreiding van het aanbod van kinderopvang. De inkomensdaling nam met 6,5% af. Dit laat echter nog een groot deel van de inkomensdaling voor moeders onverklaard.

Sterke relatie inkomensdaling moeders en opvattingen over arbeid en zorg

Wat verklaart dan wel de sterke inkomensdaling van moeders? Sociale normen over de verdeling van arbeid en zorg tussen moeders en vaders lijken een belangrijke rol te spelen. We krijgen zicht op de rol van sociale normen door de inkomensdaling voor moeders (en vaders) te vergelijken tussen verschillende groepen waarvan de sociale normen over de verdeling van arbeid en zorg verschillen.

Ten eerste vergelijkt de studie inkomensdaling in vrouw-manstellen met de inkomensdaling in vrouw-vrouwstellen. De inkomensdaling voor moeders in vrouw-vrouwstellen is bijna éénderde kleiner dan de inkomensdaling van moeders in vrouw-man stellen. In vrouw-vrouwstellen zijn de veranderingen in het inkomen na het krijgen van het eerste kind meer gelijk verdeeld tussen de partners.

Ten tweede vergelijkt de studie de inkomensdaling tussen gemeenten waar het bezoek aan religieuze bijeenkomsten hoog ligt en gemeenten waar dat veel minder het geval is. Enquêteresultaten laten zien dat personen die vaker een bezoek brengen aan religieuze bijeenkomsten gemiddeld een meer traditioneel beeld hebben over de verdeling van arbeid en zorg tussen moeders en vaders. De analyse laat zien dat de inkomensdaling van moeders groter is in gemeenten waar het bezoek aan religieuze bijeenkomsten hoger ligt.

Ten slotte is er ook gekeken naar verschillen naar migratieachtergrond. Moeders met een migratieachtergrond in Suriname of de Nederlandse Antillen blijven na het krijgen van kinderen meer uren werken dan moeders zonder migratieachtergrond. Zij hebben daardoor een kleinere inkomensdaling dan moeders zonder migratieachtergrond. Moeders met een migratieachtergrond in Marokko of Turkije stoppen juist vaker helemaal met werken, waardoor hun inkomensdaling juist groter is dan moeders zonder migratieachtergrond. Deze verschillen zijn overigens niet het gevolg van verschillen in opleidingsniveau, de verschillen treden ook op onder hoogopgeleide moeders.

De resultaten van deze drie vergelijkingen tussen verschillende groepen moeders (en vaders) geven aan dat sociale normen over de verdeling van arbeid en zorg over moeders en vaders een belangrijke rol spelen bij de inkomensdaling van moeders.